

5.4.2016

Ympäristöministeriö
kirjaamo@ymparisto.fi

Kuulutus 19.2.2016, dnro: YM 001:00/2016

METSÄHALLITUKSEN KOMMENTIT VALTAKUNNALLISTEN ALUEIDENKÄYTTÖTAVOITTEIDEN UUDISTAMISESTA

Metsähallitus on tutustunut valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistamisen ja ympäristöselostuksen lähtökohtia, tavoitteita ja valmistelua kuvaavaan alustavaa työ- ja arviointisuunnitelmaan ja toteaa seuraavaa.

Uudistamisen lähtökohdista ja tavoitteesta:

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) ovat tarpeellisia. VAT:lla varmistetaan osaltaan mm. valtakunnallisesti merkittävien seikkojen huomioon ottaminen maakuntien ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa. Ne auttavat saavuttamaan MRL:n ja alueiden käytön suunnittelun tavoitteita. Jatkossa niiden tarvetta maakuntakaavoituksen kokonaisohjauksen toimivuuden ja maakuntakaavojen tasapainoisen sisällön kannalta korostaa vielä maakuntakaavojen vahvistusmenettelyn poistuminen. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet eivät Metsähallituksen mielestä kuitenkaan saisi sisältää lainsäädännön kanssa päällekkäistä ohjausta, eivätkä aiheuttaa turhaa toimintaa hankaloittavaa sääntelyä.

Uudistamisen tavoitteeksi todettu, nykyistä rajatummin keskeisimpiä valtakunnallisia näkökohtia koskevista ja nykyistä täsmällisemmistä ja konkreettisemmista tavoitteista, on kannatettava.

Valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista (voimassa oleviin tavoitteisiin peilaten):

Nykyisissä alueidenkäyttötavoitteissa elinkeinoelämän kehittämisedellytykset ovat varsin niukasti edustettuina ja metsätalouden näkökulmasta nykyiset tavoitteet on koettu turhaan toimintaa rajoittaviksi ja epämääräisiksi. Niissä ei myöskään ole kunnolla tunnistettu metsätaloudelle ominaista mahdollisuutta päällekkäisen käytön periaatteella hyödyntää samoja alueita yhtäaikaaisesti muiden tavoitteiden kanssa.

Toimiva aluerakenne

Erityistavoitteisiin olisi syytä lisätä muiden erikseen mainittujen toimintojen ohella, että alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon metsä- ja biotalouden harjoittamisen tarpeet. Metsätalous tulisi nähdä tärkeänä osana biotalouden arvoketjua.

Eheytyvä yhdyskuntarakenne

Voimassa olevissa tavoitteissa korostetaan voimakkaasti yhteiskuntarakenteen keskittämistä. Nykyiset ja tulevat ekotehokkaat liikenne-, asumis-, tietoliikenne- ym. ratkaisut mahdollistavat myös aikaisempaa ekotehokkaamman hajautetun yhteiskuntamallin. Elinvoimaisen maaseudun merkitys tulisi olla nykyistä paremmin mukana tavoitteissa.

Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat

Metsähallitus pitää tärkeänä voimassaolevien alueidenkäyttötavoitteiden yleis- ja erityistavoitteiden säilymistä. Näiden ohella yleistavoitteissa lähtökohtana tulisi olla luonnonvarojen kestävä ja järkipäinen hyödyntäminen ja metsien monikäyttö nykyisen erillisiä aluevarauksia korostavan tavoiteasetannan sijasta. Metsien talouskäyttöä, virkistyskäyttöä ja luontomatkailua voidaan harjoittaa samoilla alueilla, eivätkä nämä toiminnot ole toisiaan poissulkevia. Epämääräisiä tavoitteita ei myöskään tulisi asettaa. Esimerkiksi nykytavoitteen ”Ekologisten yhteyksien säilymistä suojelualueiden sekä tarpeen mukaan niiden ja arvokkaiden luonnonalueiden välillä edistetään” voi tulkita monella tavalla. Ekologisten yhteyksien säilyttämisen tulisikin koskea enintään rakentamista tai muuta pysyvää maankäyttömuodon muutosta.

Metsään perustuvan biotalouden rooli on tulevaisuudessa kasvava, ja sille on luotava maankäytön suunnittelussa toimintaedellytykset. Biotalous käsittää metsätalouden lisäksi myös puukuljetukset, jalostuksen sekä tuotteiden markkinoinnin ja kuljetuksen. Erityistavoitteissa metsätalouden toimintaedellytyksiä taloudellisesti erittäin merkittävänä maankäyttömuotona tulisi korostaa.

Kulttuuriperintöä koskevien tavoitteiden osalta Metsähallitus pitää toivottavana, että nykyiset erityistavoitteissa todetut erilliset inventoinnit (valtakunnalliset maisema-alueet, valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt ja valtakunnallisesti merkittävät esihistorialliset suojelualuekokonaisuudet) voitaisiin yhdistää yhdeksi ja ajantasaiseksi alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtana olevaksi aineistoksi. Tämä on tavoite todettu myös valtioneuvoston hyväksymässä Kulttuuriympäristöstrategiassa (2014–20). Tämä edistäisi osaltaan myös kehittämisen tavoitteena olevaa täsmällistä ja konkreettista tavoitteidenasettelua.

Toimivat yhteysverkot ja energiahuolto

Erityistavoitteissa tulisi ottaa huomioon metsä- ja biotalouden tarpeet liikenneyhteyksien kehittämisessä.

Helsingin seudun erityiskysymykset

Näiden sisällyttämistä tavoitteisiin voisi Metsähallituksen näkökulmasta harkita siltä osin, kun niillä ei ole (maankäyttö- ja rakennuslain 22 §:n mukaisesti) selvästi kansainvälistä tai laajempaa kuin maakunnallista merkitystä.

Luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet

Myös näiden sisällyttämistä tavoitteisiin voisi harkita sen perustella, onko niissä kyse selvästi kansainvälisestä tai maakunnallista laajemmasta merkityksestä ja onko samoja asioita jo säädelty muualla lainsäädännössä. Esimerkiksi tavoite poronhoidon alueidenkäyttöisten edellytysten turvaamisesta on päällekkäinen poronhoitolain vaatimusten kanssa.

Vaikutusten arvioinnista:

Vaikutusten arvioinnin yhteydessä tulisi kiinnittää riittävästi huomiota uudistamiselle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Vaikutusten arvioinnin tulisi olla mahdollisimman konkreettista. Nykymuodossaan vaikutusten arviointi on lähinnä eri vaihtoehtojen mahdollisuuksien pohdintaa, mitä esim. talousvaikutusten osalta ei voi pitää kaikilta osin riittävänä.

Lopuksi:

Metsähallitus kiittää mahdollisuudesta kommentoida valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistamista ja osallistuu mielellään aiheeseen liittyvään jatkotyöhön.

Lausunnosta lisätietoja antaa tarvittaessa henkilöstö- ja kehitysjohtaja Tapio Pouta puh. 0400 295 909, tapio.pouta@metsa.fi.

METSÄHALLITUS

Esa Härmälä

pääjohtaja